

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

PIK LI Ч. 137: Джерзі Ситі, Н. Дж., п'ятниця, 16-го липня 1943. No. 137. Jersey City, N. J., Friday, July 16, 1943. VOL. II

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ П'ЯТЬ ЦЕНТИ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свобода“: BERgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BERgen 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

ПОМІЧ АМЕРИКАНСЬКОГО ЧЕРВОНОГО ХРЕСТА ДЛЯ СОВЕТІВ

ВАШИНГТОН. — Американський Червоний Хрест, устами свого президента Нормана Г. Дейвіса обіцяє скріпити й так уже видатну поміч для Росії. До цієї установи вислала туди поміч вартості 20,000,000 доларів. З неї користало 2,946,000 осіб. Поміч розділено через 285 місцевих відділів советського Червоного Хреста та Червоного Півмісяця.

Не зважаючи на великі перевозові труднощі, Ам. Червоний Хрест вислав до Советів ліки, перев'язки, операційні бинди, убрания, кози, мило й інші медичні конечности вартості 10,000,000 доларів. Крім цього вислано на потреби цивільного населення матеріалів вартості 5,000,000, а тепер знову відсилають таку саму кількість. Дейвіс обіцяє, що ця поміч буде рости відповідно до можливості безпечного транспорту. Тепер приготують взуття для дітей, молоко, накривала на ліжка і т. і., хоч уже попередньо вислано туди великі припаси згаданих цінностей.

ПОСТАЧАННЯ ГАЗОЛНИ ДЛЯ КРАЮ СТАЄ ЗАМОТАНОЮ СПРАВОЮ.

ВАШИНГТОН. — Постачання газоліни для потреб американського населення є в критичній стадії. Президент відбув низку конференцій з членами свого кабінету та з директором Военної Мобілізації Джеймсом Ф. Бірнсом, щоб ліхови зарадити. Таксамо представники конгресу беруть участь в нарадах. Наспіли успокоюючі звіти зі східних степів, що транспортация оливи тепер вже наладжена, але зате інші клопоти появилися на овиді.

З Нью Йорку наспіли вісти, що д-р Бенджамін Т. Брукс, хемік і технольоґ в справах оливи, передбачує недостатню цього матеріалу в Америці. Бо вичерпуються джерела нафти. До Америки треба буде ще спроваджувати оливу ззараніці. Брукс передбачував теперішню недостатчу оливи на рік 1946, але вона прийшла скорше.

МАКСОН ЗРЕЗИГНУВАВ З УРЯДУ, ГОСТРО КРИТИКУЄ БЮРО АДМІНІСТРАЦІЇ ЦІН.

ВАШИНГТОН. — Лю Р. Максон, дитройський підприємець оголошен, служив безплатно як урядовець і дорадник в Бюрі Адміністрації Цін. Тепер він покинув своє становище, і оголосив сильну критику відносин в цьому бюрі. Він того погляду, що бюро складене з різного роду соціалістів, що практикують на населенню нові теорії. Максон каже, що як так далі піде, то населення Америки втратить багато із своєї волі за яку якраз тепер ми воюємо.

ТРЕБА ІСТИ БІЛЬШЕ РОСТИННИХ ХАРЧІВ, ЩОБ ПЕРЕЖИТИ ВОЄННІ ЧАСИ.

НЬЮ ЙОРК. — Цьогорічні жнива ледви чи будуть ліпші від жнив попереднього року. Тому населення Злучених Держав повинно їсти більше городних та збіжжя, ніж мяса. Таку думку висловив В. І. Меєрс, економіст з відділу земельногосподарства при університеті в корнел, в часі конференції Інституту Огородів Перемоги.

БУДЕ МЕНШЕ КОНСЕРВОВАНИХ ХАРЧІВ У КОРОБКАХ.

ВАШИНГТОН. — Харчі в консервованій формі („кеннед гудс“) будуть роздавані в неповній кількості для цивільного населення упродовж найближчих 12 місяців. Понад одну третину дотеперішних припасів консервованої горюдини треба буде обтяти, а лише 53 відсотків овочевих соків та консерв доставляється в руки населення. Це подає до прилюдного відома Военна Адміністрація Харчів.

З Шикаґа наспіли вісти, що мабуть прийде до пайкування яєць. Таке подає до відома Меркантил Екскендж, найбільша на світі торговельна організація, що торгує яйцями.

134,000,000 НАСЕЛЕННЯ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ.

ВАШИНГТОН. — Обчислення, замкнені з днем 1 грудня 1942 р., виказують, що населення Злучених Держав обіймає тепер 133,950,000 душ. Є це приріст на 1.7 відсотків понад обчислення зроблені 1 квітня, 1940 р. Тут вже зараховані зміни в тих вояках, що відійшли в тому часі на фронт.

ДОМАГАЮТЬСЯ, ЩОБ АЛІЯНТИ ПРОДУКУВАЛИ БІЛЬШЕ ХАРЧІВ.

ВАШИНГТОН. — Адміністрація розпочала студії над пропозицією, щоб союзні народи й держави придумали в себе способи збільшення продукції харчових засобів і щоб вони не здавалися в усім на Америку. Щоб таку думку здійснити на підставі одностороннього плану, адміністрація думає покликати до життя спільну раду союзних націй. Ця рада буде функціонувати окремо від цієї міжнародньої організації, яку створено на харчовій міжнародній нараді в Гат Спринґс.

Плян Злуки Комунікаційних Засобів

ВАШИНГТОН. — Приватні комунікаційні підприємства в Америці та міжнародні телеграфі мусять бути піддані під одну контролю, бо так вимагає теперішнє положення. До такого висновку прийшли провідники бізнесу та федеральні урядовці. Ця злука буде тривала, а не хвилива, бо повоєнні відносини будуть вимагати великої ошадности й справности. Крім цього Америка буде мусяти витримати чужу конкуренцію.

Найсамперед буде переведена злука телеграфічних та телефонічних ліній, включаючи й радіо засоби. Управа военної флотії систоюється до цього плану, а також і інші інтересовані чинники.

ЛУИС ЗА ЗАТРИМАННЯ КОПАЛЕНЬ ПІД КОНТРОЛЕЮ УРЯДУ

ВАШИНГТОН. — Не зважаючи на проголошений намір президента Рузвельта віддати майні їхнім власникам, Джон Л. Луис, голова юні Злучених Майнерських Робітників заявив, що він буде обстоювати затримання копалень під управою федерального уряду. Колиб сталося інакше, Луис грозить викликати поновий страйк майнерів. Він каже, що теперішній мир між майнерами це лише приміра до 31. жовтня.

ВИБРАЛИ ДОСМЕРТНОГО ПРЕЗИДЕНТА В ЮНІ ДОКОВИХ РОБІТНИКІВ

НЬЮ ЙОРК. — На зібранні юні Докових Робітників („Інтернешенел Лонґшормен Есошейшен“), вибрано Джосефа Р. Райена, одного з провідників Американської Федерації Праці, президентом цієї юні до смерті. Також вибрано досмертного віцепрезидента Джорджа В. Милнера, нігра. Вони оба справували свої уряди через 25 літ.

НЕ СТАЄ ПАПЕРУ ДЛЯ ГАЗЕТ В АМЕРИЦІ

НЬЮ ЙОРК. — Американське Товариство Видавців Газет остерігає публику, що майбутнє постачання й ціна паперу буде залежна від того, яке становище займуть канадські фабрики. Канада має головний матеріал із папір, тобто дерево. Внаслідок воєнного положення багато робітників з деревляного промислу пішло до війни і нема кому працювати. Канада постачала Злученим Державам доволі потрібного паперу впродовж двох третин року, а тепер може зйти зміна.

Викінчено Організацію Польського Міністерського Кабінету

Владислав Рачкевіч, президент польського уряду на вигнанню, подав до публічного відома склад нового польського міністерського кабінету, котрого створення стало конечним внаслідок смерті прем'єра генерала Сікорського. Кабінет зложив новий прем'єр Міколайчик. Заступником прем'єра і міністром торговлі став Ян Квапінський; міністром заграничних справ Гадеуш Ромер; міністром оборони ген. Маріян Кукель; міністром внутрішніх справ Владислав Баначик; міністром справедливости проф. Вацлав Комарніцкі, інформації — Станіслав Кот; фінансів — Людвік Гросфельд; Близького Сходу — Генрик Страсбургер; міністром держави для приготування мирної конференції — Маріян Сейда, міністром для плянування будучої адміністрації Кароль Попель, а міністром виховання о. Зигмунд Качиньскі.

Прем'єр називає свій кабінет широ демократичним. Є в ньому люди різних партій. Квапінський це польський соціаліст, Гросфельд жидівський соціаліст, Баначик з польської селянської партії. Ромер був колись польським амбасадором у Москві до зрвання зносин між Москвою й польським урядом на вигнанню.

ДЕ ГОЛЬ ЗА ЧЕТВЕРТУ РЕПУБЛИКУ

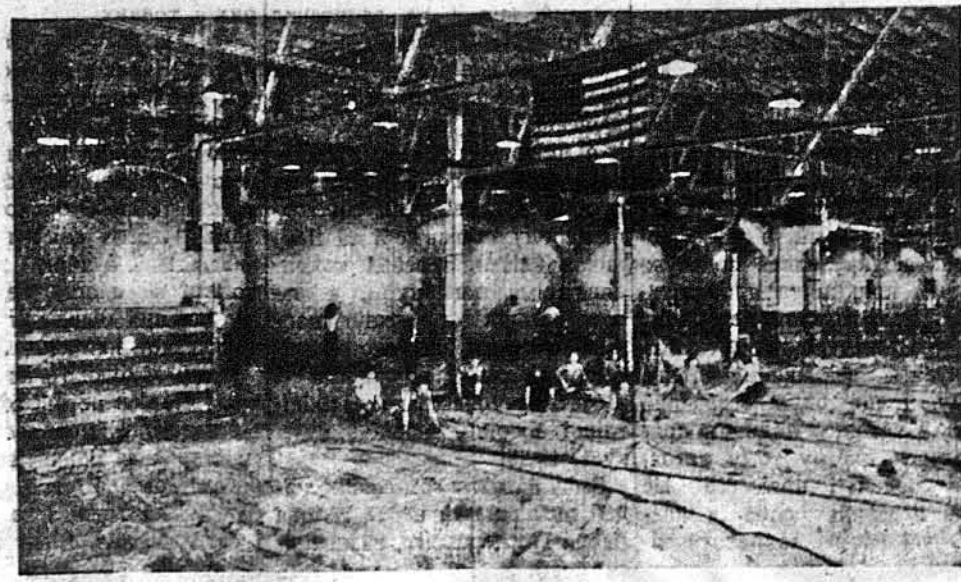
Генерал Шарль Де Голь, провідник Воюючих Французів, заявив на державнім святі Дня Бастільї, влаштованім в Альжирі з великою парадом, що французької армії не можна відлучити від французької політики та що армія хоче відбудови французької республіки, цим разом одначе такої, в якій народ не буде визискуваний.

День Бастільї святкували вродисто французизи в Британії. В офіційній урочистости промовляв між іншим як представник британського уряду секретар заграничних справ Іден.

МАДЯРСЬКА ГОТОВА НА ТОРГИ З АЛІЯНТАМИ?

С. Л. Солцбергер, кореспондент „Нью Йорк Таймсу“, доносить з Каїра, в Єгипті, що Мадярщина заявила британському уряду свою охоту перейти на бік Аліантів. Мовляв, за відповідні територіяльні уступства, Мадярщина не ставила би спротиву аліантським військам при їх вступі на долину Дунаю.

Мадярщина готова на згоду з аліантими на таких умовах: 1) Аліанти мали би зобов'язатися не бомбардувати Будапешту ні великих мадярських міст; 2) Аліанти мали би обіцяти дати Мадярщині цілий Семігород; 3) Аліанти мали би обіцяти Мадярщині віддати по війні Словаччину.

НА „КАВУНИЦЮ“ — Дівчата в „вотерmelon печу“ фабрики Гудріча в Акроні, Огайо, зшивають руками поволоки бальонів, що мають уноситися понад ілчими в военну зону кораблями. Ці нового типу бальони мають по 33 стопи довжини, 13 стіп у промірі й по 3,000 кубічних стіп газу.

ТИСЯЧІ БРАНЦІВ ЗАБИРАЮТЬ АЛІЯНТИ В НАСТУПІ НА СИЦИЛІЮ

АЛІЯНТСЬКА ГОЛОВНА КВАТИРА В ПІВНІЧНІЙ АФРИЦІ. — Бритійська восьма армія наступає на Катанію, важний порт, що лежить на східнім побережжю Сицилії, на середині дороги від рога Пассеро до Мессини. Сподіюється упадку міста кожної хвили. Війська генерала Монтгомері дотерли вже до рівнини Катанії зо сходу.

На полуднево-західнім секторі американські війська дотерли вже до рівнини Катанії з півдня, наступаючи весь час проти опоры ворога. На рівнині сподіваються великих боїв. Американські війська розбили без труду дивізію Германа Герінґа, зложену з вибраних вояків, і заняли Комісо й Понте Оліво з їх летунськими майданами.

Середня частина американських військ, що йде в напрямі Кальтаджироне, підійшла вже до своєї цілі й бється коло Нішемі з німецьким відділом. Назагал спротиву ворога слабій. Американські війська розбили без труду дивізію Германа Герінґа, зложену з вибраних вояків, і заняли Комісо й Понте Оліво з їх летунськими майданами.

В окупації Сицилії беруть уже участь французькі відділи.

Аліантські повітряні відділи бомбардували постійно ворожі комунікаційні дороги сушею й морем. Від аліантських рейдів потерпіли сильно місто Енна, що лежить у середині острова Сицилії, як також інші ключеві пункти. Ворог утратив у боях за один вівторок 42 літаки, підчас коли аліанти втратили тільки сім.

НАСЕЛЕННЯ СИЦИЛІЇ ВИТАЄ АЛІЯНТІВ.

Дана Шмидт, кореспондент „Юнаїтід Пресу“, доносить, що сицилійці роблять на аліантські війська вражіння, що вони зогидили собі фашизм і левно не будуть „палити землі“ перед аліантськими військами, як це робили люди в советській Росії перед наступаючими німцями. Багато сицилійців витає аліантських вояків і радо зголошується до робіт коло будови військових доріг. Вони навіть вівають на честь Америки: мовляв, тепер ми американці, і нас захоронять і нагодують.

Джан Гонтер, кореспондент Обеднаної Преси Злучених Держав, доносить, що в багатьох селах італійці витерли написи „Най живе дуче!“, а на це місце виписали: „Най живе Юрій Шестий!“ В багатьох селах селяни відносяться зовсім апатично до окупації, але не є зовсім ворожі до окупантів. Американські вояки купують від населення багато ярині, звичайно виміняючи папіроси за кавуни, канталупи, помідори, тощо. Вони часто не сплять у шатрах, а в будах, зроблених з кіпок збіжжя.

Бюро Ройтера каже, що багато сицилійських робітників, що діставали нужденну заплату в копальнях сірки, зголошуються до аліантських військ на добровольців.

ВЕЛИКІ АЛІЯНТСЬКІ РЕЙДИ ПО НІМЕЧЧИНІ Й ФРАНЦІЇ.

ЛОНДОН. — По короткій перерві внаслідок злої погоди аліантські літаки знову почали рейди на ворожі промислові й комунікаційні центри в Німецьчині й окупованих нею краях. Наперед британські літаки атакували німецькі осередки від міста Аахена в південно-західній Німецьчині аж по летунські поля в Амієн-Глісі, Абеувіль і Трикевіль у Франції. Потім до британських літаків пристали ще американські й інші союзні літаки й вони разом налетіли хмарою на Ле Бурже і Вілякубляй, де є великі фабрики літаків. У боях з німецькими літаками зостріли вони 46 літаків.

РОСІЙСЬКІ КОНТРАТАКИ ВІДБИВАЮТЬ УТРАЧЕНІ МІСЦЕВОСТІ.

ЛОНДОН. — Як німецька офензива в околиці Білгороду ослабла, червона армія пішла протинаступом і добула назад кілька утрачених у передніх днях місцевостей та вбила 2,000 німців.

Німці знову атакували на секторі Курськ-Орел, але їх знову відбито. Коло Білгороду вони втратили за день боїв понад сто повізів і 47 літаків. Спеціальний російський комунікат подає, що в вівторок уночі російський летунський відділ доконав рейд на Орел й зчинив там великанський пожег.

Назагал російська команда помічує ослаблення німецьких атаків.

ЗАТОПЛЕНО ЯПОНСЬКИЙ КОРАБЕЛЬ.

АЛІЯНТСЬКА ГОЛОВНА КВАТИРА НА ПІВДЕННО-ЗАХІДНОМУ ПАЦИФІКУ. — Недалеко від острова Веля Лявеля, що лежить коло Нью Джорджії, американські літаки затопили японський орабель.

Над північно-східнім кінцем Нью Гвінеї американські літаки зостріли три японські бомбовики. Крім цього затоплено бомбами, скиненими з літаків, дві ворожі баржі коло Нью Джорджії.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошувач хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

Table with subscription rates: PEREDPLATA (Prepayment) and SUBSCRIPTION RATES (Subscription rates) for one year and six months.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

Війна як Нагода для Кар'єри

Переміна мирного життя на воєнне в теперішньому часі перейшла в Америці надсподіванно легко. Само переведення мобілізації в державі, що ніколи не була державою мілітарною, є гідне подиву.

То так на зверх. А в нутрі американська влада дбає як можна лише найкраще про вдолівля своїх громадян, а передовсім про воєнків. Коли читається, які то нагоди трапляються тепер для молоді до вишколення себе, до науки, то справді треба дивуватися.

Та в Франції ще й нині є люди, які бажать собі здійснення старих ідеалів французького народу, які готові воювати проти наїзника та його ставленників за відбудову французької держави.

Супроти цієї постави нацистичних наймитів добре зробив президент Рузвельт, що пригадав французам спеціальним закликом, що День Чотирнадцятого Липня став для всіх народів світа святом свободи.

Супроти цієї постави нацистичних наймитів добре зробив президент Рузвельт, що пригадав французам спеціальним закликом, що День Чотирнадцятого Липня став для всіх народів світа святом свободи.

ку, дають безплатну науку музики в одній з найліпших шкіл, Інститут оф Авокейшенел Мюзик. Очевидно, це для тих, що мають музичний талант. Дирекція школи повідомляє, що більша половина студентів це моряки або воєнки. Видко, що хлопці розуміють свою нагоду і з неї користаються.

Кількома наворотами ми звертали увагу, що для дівчат отирається поле до фахової освіти, яку дає зовсім безплатно держава, ще й дає ім утримання. А ось директорка податків від товару при стейт-овім, ньюйоркським департаменті Податків і фінансів, Мис Мері Гуд Крон, повідомляє, що для дівчат отирається широкое поле до державної служби, для вибирання податків від папіросів, алкогольничих напиктів, топлива для мотоцирів і т. п. Тому, що мужичини пішли до війська, або ще підуть, тосьть ті податки мусить вибирати. Тут є велике поле для дівчат та жінок, з відповідною освітою.

Оці нагоди ми вичисляемо прикладово. Хто заінтересований наукою для кар'єри, як становивцем в яким небудь державнім бюро, хай шукає оголошень в відповідних газетах або інформацій в бюрох на місці. Але хай кожен знає, що і війна має приманливі сторони.

Це ізі становища однинці. А зі становища нації-держави, це твориться додаткова сила умова та моральна, яка може бути пострахом для всякого ворога як тепер, так і в майбутности.

Проф. Микола Чубатий.

Кому Принесе Користь Така Пропаганда?

Коли я приїхав до Америки, то серед різних словянських видань стрічав я й такі, що коли чоловік став їх читати, то набирив переконання, що це приїхав з Європи якийсь мудрагель та пошиває в

дурні своїх мало освічених земляків. Він пише останні нісенітниці з розмислом, а вони це приймають за ширшу правду і вірять в це. Тоді витворюється дійсно гумористична ситуація, візьме це до рук людина,

що знає річ та мусить читати це як архигумористичну історію. Бідні американські необразовані емігранти приймають це за ширшу правду та тільки похитують головами. Таких видань назбирав я кілька і коли мені сумно стає на душі, так беру і читаю таку річ, щоб собі гумор поправити.

Чого імя Пулаского звязувати з гумористикою?

В останнім часі попало мені в руки ще одно таке видання, тим разом навіть в англійській мові, але видаване форейнерською групою під назвою Пуласкі-Фондейшен в Ньюарку. Душею тої фундації є польський ксьондз Ліпінські, а видавництво носить назву „Ди Пуласкі-Фондейшен Бюлеттин”. Видавництво призначене ніби для пропаганди польської справи, але то я руму, що ніколи ними поляки не переконують.

Річ природра не наша в тім журба, а наша хиба в тім, що такі видавництва це досконале зняряддя в руках українських москвофілів, що бажать загнати ще й західній українців у московське ярмо таї якраз такі маняцькі взори польської пропаганди висувають як доказ, що з поляками нема що говорити, бо це нарід нереляційний.

Так воно може й не є, але ксьондз Ліпінські та його прибічний історик Леон Дволяс є абсолютно взорами невідлічного маняцтва.

Кілька примірів для гумору.

В останнім числі бюлетину Фондації Пулаского появилася ніби історична стаття, під заголовком „Польське походження українців”. Стаття прикрашена незлими ілюстраціями, з яких перша представляє польського улана, що звертається до Вуйка Сема та до Джона Булла з пропозицією: „Джентельмени, чи не заінтересувались би ви історією Польщі?” Щож подумав я собі, чез моя професія, а заголовков статті такий приманчивий. Автор з місця себе презентує, що опирається на російських джерел, а тим російським джерелом є українська хроніка Нестора.

Як знаток джерел мр. Дволяс береться пояснити мову джерела таї незле говорить, що мовою Літописи Нестора старословянська, колиж старословянська, то лехіто-польська додає. Ріжні є погляди про походження старословянської мови, але невідмо мені теорія про польське походження нашої старої літературної мови.

Наш старий літописець Нестор як людина систематична зачинає старим способом істо-

риків оповідати історію Київсько-Руської Держави від розселення словян з наддунайської околиці. Нуж, міркує собі мр. Дволяс: поляки теж словяне, отже всі словяне це поляки або старою назвою назватиб їх ляхи; чи не стисло льогічно?

Вершком „наукового” відкриття мр. Дволяса є, що біля Києва жило племя поляне, а леж і біля Познаня в Західній Польщі жило теж племя, що називалося поляне, над Лабою у нинішній Німеччині жило словянське племя полабжане. Три разів пол, по, по, так і Леон Дволяс чах-мах на мапі і від Лаби аж поза Дніпро зробив всі племена ляхами, навіть не запитавши їх, чи вони того адвертайзменту хотять.

На ділі крім подібности назви кнївські поляне та польські поляне не мали нічого спільного. Назву поляне, дістали люди, що жили по полянах. Відомо, що Київ лежить на границі пояса українського ліса та степу, себто в території піль або полян, звідси й назва. Таке саме походження назви й польських полян. Географічні назви як поляна, опілля, брід, долина, розділь та тим подібні стрічаються по всьому світі, бо це найбільше природні назви достарчені самою природою, — відомі географічні назви. У мовах зближених до себе, як ось у словянських мовах будемо мати полян, полянок, долин озерних, березин, бродів, роздолів і тим подібних десятки в мові українській, польській, чеській та інших, але для Леона Дволяса це стопроцентовий доказ, що українські кнївські поляни це поляки. Нічого не вдіеш, сказав так і є.

Колиж кнївські поляни поляки, то вже все далше йде як по маслі. Кий, основник Києва, це польський ксьондз Кій Полянський. За свою польськість український мітичний Кій дочекався портрету з під олівця Генрика Архаського.

Обірвалося щось і Святому Андрееви, бо й він став апостолом польських людей. Раз сказано, що Кий, основник Києва, поляк, тож і його ціла фамилія негірша. Зі Щека зробив пан Дволяс Щенка, Хорива чогось конечно зробив Хорим, хоч слово Хорив в українській мові значить зовсім щось інше. Сестра Лебедей то конечно Лебеда, якесь там зілля в польській мові, хоч кожна дитина знає, що в українській мові значить лебедь.

Дивітьсья, каже автор тої гуморески, чому то по словам Нестора одна частина Києва зветься Щековиця, друга Хоривиця, бо це по польськи. Як що вони були би росіянами, споміг дам іменно тим, що ім нестало — молодістю і красою. І виглядала між ними, мов розцвітаюча півонія між відцвілими будьяками. Круг неї тож і громадилися молодші з товариства, і швидко там зійшлася купка, в котрій пішла оживлена, голосна бесіда, між тим як інші дами по перших звичайних викриках подиву, по перших більше-менше пискливих та вивчених побажаннях власникові всякого щастя, сталися досить тяжкі на слова і почали розглядатися довкола, немов дождаючи якоїсь комедії. Тим ожданнєм швидко зарозалися й інші. Веселій гомін умовк. Бачилося, що разом з дамами налетів на товариство дух нуди і якоїсь силуваної здержаності, котра нікому ні на що не здалася. (Дальше буде).

то булоби Хориф або Хоривів згідно зі засадами російської мови? Чи не стопроцентовий доказ неучтва. Навіть слово „варяги” з літописи Нестора це по польськи значить „вргі”, хоч немає в науці ніякого сумніву, що це походження цієї назви, бо вона походить від церковного слова „варяг” значить вандрувати. Дійсно варяги це був нарід вандрівників.

Стаття повторює далше ту нісенітницю, що немов Болеслав Хоробрый панував над Києвом, хоч кожна дитина знає, що поява Болеслава в Києві це була тільки військова поміч своєму зятєви Святополку Окаянному. „Потім назад Київ загарбали росіяне” — пише мр. Дволяс, але вже 1385 року поляки знов Київ добули. Навіть поміч отам. Петлюрі 1920 року, це був „поворот Києва в польські руки”.

Справу з „Червєнськими Городами”, які то Володимир Великий здобув на ляхах, пан Дволяс дуже собі упростив: Перемишль — каже то добре знає місто „Пшемисль”. Де Червєнь мр. Дволяс не знає, а ле слова: „і други городи”, це вже щось є. Таї внясно людям, що то за други городи, як не Львів, Тернопіль, Станіславів — словом „три воеводства Малопольські Сходней”, дарма, що ані одно із тих трьох міст-тоді ще на світі не було. Що то все обходить пана Дволяса; він пише польську історію для вуйка Сема та Джона Була.

Спеціальністю пана Дволяса національна проблема Східної Європи. Він наприклад знає такі народи на сході Європи: Велико-Росіяни, Мало-Росіяни, Білі Росіяни, Червоні Росіяни, Чорні Росіяни та Українці. Мені видається, що ще тільки бракує Зелених Росіянів, бо зелена краска має своє окремшенє значіння в такім історичнім думанню.

В Україні — каже автор — є дуже мало Росіянів, бо вона все була польська, дарма, що поляків там ще менше.

Де собака похоронена?

Доперва при кінці автор, повчаючи так вуйка Сема та Джона Була про польську історію виявляє, до чого він зміряє. „Хто думає велику частину Польщі приділити до Росії, нехай розважить, що існує великий антагонізм поміж українцями та росіянами”. Це правда, але я запитаю пана Дволяса так як питає студентів один із моїх професорів на університеті при іспіті. Коли студент не знав річі і крутив так як мр. Дволяс, то він все його питає: „і що з того, і що з того?”. Я теж спитаю пана Дволяса: „і що з того?”

Але як від смерти, так і від того питання не втечеш; а може українці хотять бути незалежними і від Польщі і від Росії? Автор розв'язує це шляхом популярної польської кабаретової пісоньки політичної сатири на польську опозицію проти Пілсудського: „І хцялаби і боїсен”.

Добре то булоб, щоб ті українці були немоскалями, але теж зле, колиб хотіли бути нацією. Тому пан Дволяс розв'язує ту проблему: українці не є особіною нацією, але є народом, що погодиться з поляками.

Таким невторопним рефреном кінчиться ця стаття, повна останнім консенсом. Кого вона думає переконати? Таж пересічний американець візьме собі відповідний том Енциклопедії Британіка, порівняє та побачить, що це за консенс.

Борислав Сміється (Повість)

І пан будівничий поважно наморщив чоло та стягнув уста в три складки, немов то він уже наперед силується й натужується, спускаючи камінь на призначене для нього місце. — Спустимо безпечно! — повторив ще раз і то з такою певністю, немов переконався, що його сили вистачить на таке діло. Однак, майстер-недовірок похитав головою, але не сказав нічого. Тимчасом і інші обивателі, що досі громадаками прохажувалися по „плянтах” довкола костела, на голос дерев'яної суки почали звільна стягатися теж ид новій будові, а поперед усім сам власник нової будови, Леон Гаммершляг, високий і ставний, з кругло підстриженою бородою, прямим носом і червоними, мов малини, устами. Він був нині

дивно відбивало від сірої маси робітників, пестріючої хібною червоною краскою цегли або білою краскою вапна. Тільки веселій гамір одних і других мішався докупі. Ціла площа на розі вулиць Панської і Зеленої була заповнена людьми, деревом, камінням, цеглою, гонтами, купами глини і подобала на велику руїну. Тільки одна доціана буда, трохи понижче в невирубаним саду, мала вид живий і принадний. Вона була прикрашена зеленою ялиною від входу, всередині обвішана диванами, в ній і докляка неї крутилися прислужники з криком та прокляттями... Приготовляли перекуску, котрою Гаммершляг хотів пошанувати закладни новог дому. І ще один незначний гість з великим подивом придлявся цілому тому натовпові людей і предметів. Це була невелика особа, а прешнь усі на неї ззиралися цікаво і якось дивно. — Ти, Бенедю, — спитав якийсь замазаний глиною робітник, — а то на яку памятку того шнгля сюди вивисиди? — А щось то вже вони з

ним гадають робити, — відповів Бенедю. — Всі робітники перешіптувалися між собою і позирали на шнгля, що скавав у дротяній клітці, завішений на дрюкові над самою ямою, але ніхто не знав, що він. Навіть майстер не знав, хоч надавав собі премудрий вид і на запитання робітників відповідав: — А як же, все хотів би ти знати! Постарієшся, як усе пізнаєш! А шнголь між тим, отямившись з першого переляку при першим наливлі цілої тої товпи народу, скавав собі по шабляках клітці, теревин конопляне сім'я дзьобиком, а часом, ставши на верхній шаблячок, тріпотав червоно-жовтими крильцями і щецетав тонесенько: тикілітіль! цюрін! цюрін! куль, куль, куль! Зміж натовпу гомонячих людей визначилася нараз голова Леона Гаммершляга, визначився його голос. Він вискочив на підвалу й обернувся до всього товариства: — Мої панове, сусіди і добродії!... — Тихо, тихо! пст! — заго-

моніло кругом і утихло. Леон говорив далі: — Дуже, дуже вам дякую, що ви були такі добрі пошанувати мене своїм приходом на нинішнє, таке важне для мене свято... — О, просимо, просимо! — загомоніло кілька голосів, грубих і тонких. — Ах, ось і наші дами йдуть! Панове, передовсім ходім дами привітати! — І Гаммершляг щез знову у товпі, а кількох молодших панів пішло на вулицю, де саме надкотило кілька бричок з дамами. Панове помогли їм повилазити з бричок і попідручили повели на площу, де зроблено для них місце тут же біля величезної камінної брили. Дами ті були то по більшій часті старі й погані жінки, котрі недостатку молодості і краси старалися покрити пишним багатством. Шовки, атласи, блискуче каміння і золото так і сыло на них. Вони шохвили осторожно обзирали свої сукні, щоби не сплямити дотиком об цеглу, каміння або об не менше брудних робітників. Одна тільки Фанні, донька Гаммершляга, визначувалась

споміг дам іменно тим, що ім нестало — молодістю і красою. І виглядала між ними, мов розцвітаюча півонія між відцвілими будьяками. Круг неї тож і громадилися молодші з товариства, і швидко там зійшлася купка, в котрій пішла оживлена, голосна бесіда, між тим як інші дами по перших звичайних викриках подиву, по перших більше-менше пискливих та вивчених побажаннях власникові всякого щастя, сталися досить тяжкі на слова і почали розглядатися довкола, немов дождаючи якоїсь комедії. Тим ожданнєм швидко зарозалися й інші. Веселій гомін умовк. Бачилося, що разом з дамами налетів на товариство дух нуди і якоїсь силуваної здержаності, котра нікому ні на що не здалася. (Дальше буде).

Вага Наступу Гітлера на Совети для Америки

Вашингтонські кореспонденти пересилають хвилюючі вісті до своїх газет з нагоди найновішої офензивы Гітлера проти Советів. Всякі посушення Німеччини на воєнний фронті можуть бути приключкою до висновків, бо якихось безпосередніх вістей про заміри Гітлера альянтські союзники не мають. Крім цього навіть сама Москва не знає, чи нове потягнення Гітлера на полі бою є третьою з черги офензивою проти Росії, чи признакою чогось іншого.

Коли би Злучені Держави могли дістати якінебудь інформації про це, то могли б їх відповідно використати. Ще 24 червня на пресовій конференції секретар війни Генрі Л. Стімсон сказав, що на російському фронті запанував незвичайний спокій. Тоді також він виказав сумнів, чи Гітлер піде загалом цього року офензивою проти Советів. Коли минуло два тижні від цієї розмови, а Гітлер не розпочинав нової офензивы, уряд у Вашингтоні прийшов до висновку, що не буде німецької офензивы цього року. Попередніми роками німецька офензива починалася коло 20. червня і тривала коло 5 місяців. Цього року офензива мусить бути коротша, бо погода не дозволить, як і попередніми роками. Отже інтересне знати вашингтонському урядови, чому Гітлер посвятив кілька таких цінних тижнів.

Різко догадуються. Думають, що це може лише Гітлерів жест, що ніби то він вірить у другий фронт альянтів і тому підготовив та розпочав напад на Росію. На ділі він є в обороні, бо так йому вигідніше. Отже якщо Гітлер не був виконав цього нападу, то у Вашингтоні були б осталися при теорії, що Гітлер уже не має сили на офензиву і тому замкнеться в своїй „фортеці Європа“. Колич Гітлер справді розпочав нову офензиву, то це може мати одно з двох значіннь: або він має доволі сили на офензиву, а тимсамим він приготований на відбиття нападу з наміреного другого фронту в Європі; або він вірить, що другий фронт буде такий слабкий, що він може йо-

го спинити навіть своїми малими силами. Експерти у Вашингтоні є цього переконання, що сила німецької армії не змінилася в основі в ніч від сили, яку вона мала досі. Німецькі втрати, навіть і ці, що армія потерпіла в Африці, не такі застрашуючі в порівнанні з цілою силою німецької армії. Німецькі втрати в Росії вважаються зовсім поважними. Але проти цих утрат треба поставити інші чинники. Це є продукцію воєнних матеріалів та робучу силу. До праці приєднав Гітлер усе населення, старших, жінок, а навіть і людей з зайнятих земель.

Та всетаки в одній ділянці Гітлер мусів перейти на оборону. А це в продукції літаків. Коли війна розпочалася, тоді Англія не мала багато літаків. Але вже в часі німецьких налетів в Англії випродукували так багато літаків, пригожих до оборони, що Гітлерови не виплатилося продовжувати налети. З цього навчиснує тепер. Тому, що альянтські союзники мають велику силу літаків до нападу, він перемінив продукцію літаків на оборонний тип. Отже німецькі літаки тепер нападають на бомбери та інші альянтські літаки, коли вони являться над Німеччиною. А це вказує, що Гітлер признається до своєї слабости.

ОБЖАЛОВУЮТЬ ПІДПРИЄМСТВО БУДОВИ КОРАБЛІВ В ОБМАНІ НА \$100,000.

НЮ ЙОРК. — Федеральна лава присяжних суддів в Брукліні поставила в стан обжаловання підприємство Соливан Драй Дак енд Рілейр Корпорейшен під замітом обману й конспірації проти федерального уряду на шкodu 100,000 доларів. Корпорація, як закидають, платила завеликі платні урядовцям та робітникам, а крім цього ошукувала уряд при складанні звітів із своїх видатків. Підприємство дістало від федерального уряду замовлення на суму 14,000,000 доларів.

ШКАГОВСЬКА ХРОНІКА

Подає СТЕПАН КУРОПАСЬ.

Вистава всіх національностей під егідою Департаменту Скарбу відбулася в неділю, дня 20. червня в Медайна Темпей. Участь у виставі взяли й українці, яких репрезентувала Ліга Американців українського походження. В концертній частині підприємства взяв участь жіночий хор під управою п. Бенецького. Українці мали рівнож своєю „Місс Либерті“ з почотом, що стала до контесту з такими репрезентантами інших національностей.

Дівчата з української групи були: Ольга Николаїшин — Міс Либерті, до почесної дружини належали панни: Олена Куць, Павліна Попадюк, Ольга Дворянин, Анна Містуржак, Олена Романів і Марія Шостак. Похід української міс Либерті зі своїм почотом перед судейську лаву був дуже імпозантний. Дівчата, всі дуже гарні, були гарно вбрані і добре себе держали. Та корону Міс Либерті дістала представниця грецької нації.

Греки є в нас найкращими продавцями бондів. Вони мають багато торговельних підприємств, самі багато купують й другим вміють продати. Ціле підприємство було зорганізоване на те, щоби помирити продаж бондів серед різних національних груп в Шикаго. Представники Департаменту Скарбу давали пояснення і апелювали до прямих з тим, щоби купном бондів боролися за ті права і привілеї всіх громадян Злучених Держав Америки.

Свята Героїв були у нас колись доволі популярними. Підчас Зелених Свят або осеню з нагоди Листопадових Свят були окремі академії пам'яті українських героїв. Тепер у нас йде до того, що як так дальше піде, то за кілька літ наші люди забудуть імена тих відомих українських героїв, яких ми роками прославляли. Зелених свят проминули цього року без згадки про них. А шкода, бо підчас свят героїв виторювався у наших людей дух посягати і гордість, що й ми є народом. Америка має тепер своїх героїв, отже з нагоди тих свят можна би одних і других величати та так дальше творити легенду і культ героїв, які то цінности є кінце потрібні для традиції для будучих поколінь.

Не хочу наводити поляків. Наведу наших таки людей в Канаді. Там хоч Канада давно вже у війні, до нині устроюють наші люди академії в пам'ять Петлюри, Ковалевця, Франка. Хотівби чути, може по інших місцевостях українське життя існує бо у нас йогонета, Шевченка — козак у поезії „За байраком байрак“ має право скаргитися, що, мовляв, нас тут триста як школо, товариства лягло, а ніхто й не згадає.

Від смерті о. Філими в Шикаго минуло вже кілька місяців та досі ще деякі круги незадоволені моєю згадкою у „Свободі“ про його смерть. Не знаю докладно, де ті „недобрі слова“, бо я таких неужив, а написав їх у добрій вірі, а в таких справах взагалі кермуюся засадою, що про небішків треба лише добре писати.

Пригадую собі, що як умер о. Філима, то я був у Нью Йорку. Чекав я, що хтось зі священників напише некрольог. Сам писати цього я не хотів, бо нічого про о. Філиму не знав. За цей короткий час його перебування в Шикаго ми бачились всього 3 рази і були приятелями. Раз о. Філима запросив мене як бесідника на Листопадове Свято. Другий раз я промовляв у парохії за

бондовою акцією з рамени Ліги Американців українського походження. Третій раз бачились на концерті проф. Рудницького в честьому Соколі. Те все, що я мав до діла з бл. п. о. Філимою.

Тому мене дуже здивувало, що бувший шкаговський православний священник написав в православному „Вістнику“, що не шанують священників навіть як вони померли, чи щось в тім роді.

Отже додатково заявляю, з о. Філимою ми були приятелями і я не міг мовчанкою збути його смерті. Зробив це в добрій вірі теж з обовязку дописувача „Свободи“. Не міг нічого більше про життя і діяльність о. Філими написати, бо про нього я нічого не знав. Це повинні були зробити ті, що знали.

Шикаговські литовці купили бомбовик, назвали його „Літуаніка“ і вислали вже до бойових формацій. Літак типу Б-19 куплено коштом одного мільона доларів, які то гроші зібрано з продажі бондів. Церемонія хрещення відбулася без розбивання фляшки шампанського вина на міському летничому майдані. Переданням китиці литовських національних квітів „рути“ пільотви бомбовика литовською дівчиною в народній ноші довершено акту хрещення.

Католицький священник Лінок довершив акту посвячення в присутности відпоручників американської армії, преси, та урядників міста і стеїту. Продаж воєнних бондів є вже тепер у нас досить добре налагоджана. Попри різні бонд-реалі, які уряджує Ліга Американців українського походження і на яких продаються бонди, організація та займається стало продажом бондів, бо скарбник Ліги п. Михайло Петрів трудиться цєю справою щоденно.

Для кращого переведення продажу бондів Ліга покликано до життя Жіночу Дивізію, яка є дуже помічною в згаданій справі. Департамент Скарбу має в середмістї, або як ми кажемо, давнтав, побудовані окремі будки на рогах вулиць, в яких стало продаються воєнні бонди. Службу в тих будках повнять різні організації. На день 16. червня припала та служба українцям. Пані Марія Костів, голова Жіночої Дивізії, перебрала на цей день дві будки на Стейт і Рендолф, а другу на Вабаш і Джексон. Службу в тих будках повинні пані і панни, як слідує: Анна Містуржак, Ольга Николаїшин, Марія Шостак, Марія Дацьків, Ольга Славко, Анна Криштал, Ольга Дворянин, Катерина Гульчій, Катерина Доманчук і Олена Романів. Крім цього в день 27 травня українські дівчата, що взяли участь у Виставі Національностей продали за 1,575 доларів бондів. А згадані пані в день 16. червня продали разом за 1,075 дол. бондів і 87 доларів стемспів. День 14. липня є далшим українським днем продажу бондів у цих будках.

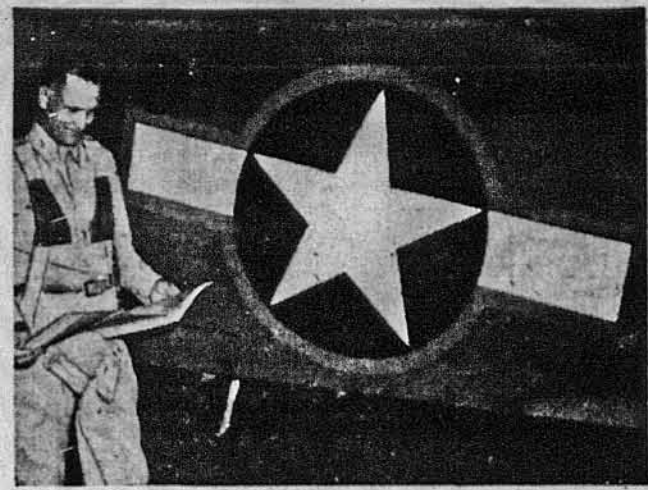
Шикаговська Хроніка перестала по 6 літах п'являтися у Свободі. Повних 6 літ з гаком дописувач старався служити українській громаді Шикага і читачам „Свободи“ подаванням вістей з життя своїх і чужих. Треба було ті вісті збирати, йти за ними, прослідкувати, бо що „написане пером, то не витягне і волом“. Треба писати правду та не впроважувати читачів в блуд. Розуміється, що нераз мав я багато неприємностей, бо не можна всім догодити, але зеднав собі і багато приятелів, які до нині мені пишуть. Слу-

НІМЕЦЬКІ ВОЯКИ В НОРВЕГІЇ ДЕЗЕРТИРУЮТЬ

БЕРН (ОНА). — Швайцарська преса принесла вістку, що серед німецької армії в Норвегії панує нечувана деморалізація. Давніше, говорить швайцарський кореспондент з Стокгольму, німецький жовнір був би дав голову собі відрубати за Гітлера, а ньогодні німці використовують кожну нагоду, щоби втекти з армії і ховатися по горах. Вони вже перестали вірити в Гітлера і є певні того, що німецький наряд проливає кров без ніякої користи для себе. Гітлер запевняв, що Советський Союз буде розбитий за кілька місяців, а сьогодні, після двох літ війни, сотні тисяч німецької молоді ще кладуть свої голови на російським фронті.

В Стокгольмі говорять, що головна команда окупаційних німецьких військ в Норвегії розліпила в касарнях великі афіші, в яких закликає німецьких воєвків, щоби вони були терпеливі і льояльні своему вождю.

З Лондону видали пересторогу, щоби не дуже вірити таким вістям, бо хоч серед німецької армії вже віддавна панує деморалізація, то вісті про дезертирство можуть бути пущані в світ німецькою пропагандою на те, щоби заманити альянтів отворити другий фронт як раз там, де німці є найкраще укріплені.

НОВИЙ ЛЕТУНСЬКИЙ ЗНАК.—Зогляду на те, що попередні знаки на американських боевиках можна було здалека взяти за німецькі або японські, придумано отсі нові знаки, на котрих до білої зірки додано ще білий прямокутник, а все обведено червоним кругом.

ПРАЦЮВАТИ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЦЕ, В ПЕРШІЙ МІРІ, ПРИЄДНУВАТИ ДО НЬОГО ЯКНАЙБІЛЬШЕ НОВИХ ЧЛЕНІВ.

СПЕЦІАЛЬНА ОФЕРТА ДЛЯ „ЧИТАЧІВ СВОБОДИ“ LAKE SHORE PRIORITY HOMES

\$3990 І ВИЩЕ

ЛИШ 30 МІНУТ З ДЖЕРЗІ СІТІ.

ЗАВДАТКУ ЗГОРИ не вимагаємо

на жадній домі, який ви виберете, як що ви є власником реальности в цім гарнім мешканцевім округі.

Ремсей Конті Клоуб Маєтність представляє велику вартість і є одною з найкращих — та одною з найменше коштовних на мешкання в Метрополітан округі. Лиш 30 мінут з Джерзі Сіті. Є три гарних озер для купання, видзу човнами і доловення риб. — Чудовий Golf Course, клубовий Дім — теніс і теніс-бол кортеж. — Доглянять плейгранд і бовлінг елаї. Всі ці незвичайні облекшення є в центрі цього округу і виключно для ажivanja і приємности наших власників домів.

НОВИЙ Хатний Плян Ощадностей

Як захоту для вас купувати тепер — ми значно знизили ціни — на великі, вибірні гарні лоти з деревами, з усіми вложеннями міськими улітшеннями — на поволу від подібних, які продають дейде.

\$150 на завдаток \$10 місячно потрібно, щоби стати власником цього дому, який є для якитку через цілий рік, згідно з нашим Нью Гом Сейвінгс Прайорити Плян.

ОГЛЯНЬТЕ НАШУ ВИСТАВУ ДОМІВ НА ТАЙМ СКВЕР

Ми щойно відкрили для вашої вигоди нову виставу, на якій ви можете побачити багато моделів цих луксусових домів, що є для якитку через цілий рік, у ціні від \$3,990. Софи фотографії і планів є на виставі, а також повний збір

РУХОМИХ ОБРАЗЦІВ В КОЛЬОРАХ, які показують багато атлетичних і забавових приборів цієї чудової околиці „д рует“. Ви будете очаровані її красою.

Вистава Відкрита Кожного Дня до Години 9. ввечір.

В Неділі до Полудня ЦІЛИЙ ПИЩАЧАТТИП ПОВЕР.

HERALD TRIBUNE BUILDING
230 West 41st St., New York City
(NEAR TIMES SQUARE—BETWEEN 7th & 8th AVENUES)
Phone: CHickering 4-0323

ВИСТАВА В ПЕТЕРСОН:
134 MARKET STREET, Phone: LAmber 5-1824

ПІШЛІТЬ ЦЕЙ КУПОН
Ramsay Country Club Estates, 230 West 41st St., N. Y. C.
Without cost or obligation, send me all details of your New Home Savings Priority Plan for year-round Homes.

Name _____
Address _____

S-7/15

ЗА СВОБОДУ.—При найближчій нагоді, як вас збере охота пожалуватися на воєнній невогди на домашньому фронті, подумайте про 23-літнього капрала Алекса Воча (наліво) й 25-літнього капрала Фреда Маршела, що були раєни в північній Африці й недавно прибули назад до Злучених Держав.

УВАГА, НЮ ЙОРК І ОКОЛИЦЯ!

Українська Католицька Парохія при 7. Вул. в Нью Йорку

ВЕЛИЧАВИЙ ПІКНІК в НЕДІЛЮ, 18. ЛИПНЯ (July 18, 1943)

у National Hall and Park, 65-13-19 — 38th Ave., Woodside, L. I.

Рано відбудеться Полева Служба Божа. Відсаудить її отець ігумен Максим Марків при помочи Отців Василіян в годині 11. раню.

Описля буде спільна весела забава до пізної ночі. Добірі налитки і свіжі перекуски приготовані на домашній лад, як рівнож першорядна музика буде пригравати до танців.

Подаємо до відома всім укр. загалови, що на пікніку будемо приймати фотографії і замовлення до Пропагандної Книги американських жовнів українського походження, котрі захищають свободу і право до існування на своїх рідних землях народам по всім світі. В цій справі просимо звертатися до пп. Івана Зборовського, Петра Михайлюка і Д. Чорнюка, а вони подоглядять Вашу справу.

DIRECTION TO THE PARK: From New York City: Take I. R. T. Subway to Grand Central. B. M. T. to Times Square Station and change for Flushing Train. Get off at 69 St. Station, 8th Ave. Subway Flushing Line and get off at 65 St. Station.

COMMITTEE: Rev. Nestor Fejca OSBM, Peter Michaluk, William Winnicki.

І. Мозалевський.

ЮРІЙ НАРБУТ

(Пам'яті великого українського артиста).

У 1920 році українське мистецтво понесло незабутню, нічим непоправну втрату: цього чорного року передчасно зішли в могилу найбільші люди епохи визволення й відраджання України — Юрій Нарбут, Олекса Мурашко, Кость Шероцький та Вадим Мозалевський.

Юрій Іванович Нарбут народився 1886 року в місті Глухові. Син заможних дідачів, він іще дома, в господі, малював виховавши свій мистецький смак на старовинних книжках, літографіях, акварельних портерах і орнаментах вишивок, і тим то завжди був тонким знавцем і цінувальником українського мистецтва, особливо народнього орнаменту. Після скінчення гімназії він вступив до петербурського університету, і вже 1908 р. — одночасно з університетськими лекціями — студію мalarство й рисунок у майстернях Званцевої під проводом відомих артистів Бакута й Добужинського. 1909 року, відчувши в собі остаточно призначення до мистецтва, Нарбут кидає університет і їде в Мінхен, де у школі проф. Нолосну студію протягом одного року малюнок. Із Мінхена він знову повертається до Петербурга й під кермою Н. К. Рериха починає студіювати декоративне мalarство, але, не маючи сили жити з цим великим артистом і професором, із його деспотичними поглядами, залишає його та переходить під провід найкращого російського артиста-графіка І. Я. Білібіна. Це вже дорешти змінює й вирішає наперед його наступну мистецьку діяльність. Від цього часу Нарбут яскраво виявляє своє обличчя, як першорядного графіка, й залишається ним (і тільки ним) по сам кінець свого життя. Не маючи рівно собі серед сучасників, він заслужив на те, що його про-

звали „лицарем графіки без страху й докору“.

Вперше Нарбут виступає з малюнком герба міста Москви (в видавництві „Община св. Євгенія“). Це було 1904 року, коли молодий артист, опісля майстер графічного мистецтва та один із найкращих європейських артистів книги, не скінчив був іще гімназії. Від 1906 року, з менту переїзду до Петербурга, Нарбут-студент уже виконує багато малюнків для видавництва і особливу увагу звертає на ілюстрації дитячих книжок. У 1911 р. його запрошують співробітником до кращого російського мистецького місячника „Аполлон“ та експонентом на виставі товариства „Мир Искусств“. 1914 р. він, уже як член згаданого товариства, з великим успіхом бере участь у львівській усевітній графічній виставі „Bugra“. 1917 р. Нарбут, відомий уже артист-графік, переїздить урешті на Україну й до 1920 р., до своєї смерті, видає себе цілковито на службу рідному мистецтву.

Молода Українська Академія Мистецтв уже 1918 р. оцінює по заслузі енергію та знання артиста й обирає його ректором. Одночасно з заняттям на Академії він кермує мистецьким видавництвом, завідуює церковним мистецьким майном та бере участь майже в усіх комісіях для справ мистецтва. Але й ця така широка діяльність всеж не перешкадає йому виконувати силу малюнків на замовлення Держави та приватних видавництв.

В червні 1920 р., після тримісячної тяжкої недуги (запалення нирок) — смерть забірає в могилу цього кращого громадянина України. Недуга захопила Нарбута в рік нужди та знищення всього, що він здобув своєю міцною волею. Розвиток рідного мистецтва припинився через навали чу-

ДЖОЗЕФ П. РАЙЕН, вибраний досмертним президентом атлантійського дистрикту юній корабельних вантажників.

В ГОЛЯНДІ РОСТЕ ПІДЗЕМНИЙ РУХ

БЕРН (ОНА). — Швейцарський кореспондент привіз з Німеччини голяндську нелегальну газету, в якій говориться, що там сильно росте й поширюється підземний рух. Сьогодні вже нема ні одного міста і села, деби не було тайних організацій. Існує велике число нелегальних газет, з котрих деякі розходяться в десятках тисяч примірників. Кажуть, що в одному місці німці мали викрити велику тайну друкарню так біля головної квартири Гестапо.

Голяндський наряд симпатизує з Об'єднаними Державами і постійно слухає новинки з лондонського радіа. Люди знають, що держави Осі вже починають програвати війну і стараються передавати це німецьким воякам в Голяндії. Німецька поліція страшно люта на те, що тайні голяндські організації піднівають в німецьких вояків довіру до Гітлера, але не може нічого вдіяти, бо все робиться зручно і її тільки деколи вдається викрити тайну друкарню. Видані німецькою мовою нелегальні газети в Голяндії доводять німецьким воякам, що вони впали жертвою свого фірера і, що Німеччина напевно війну програє.

жінців. Академію морально знищено. Гинула знову цю тільки відбудована культура... Але останні хвилини життя артиста прикрашувала тепла віра в нову, щасливу майбутність Батьківщини: останні дні Нарбута відзначилися заняттям Київських військами У.Н.Р. й коло постелі вмираючого зібралися всі, що повернулися на той час до міста, його друзі та прихильники його таланту.

На сторінках Історії Українського Мистецтва при йменню „Юрій Нарбут“ будуть писати великими літерами: „творець української графіки“.

(Кінець буде).

Д-р ВОЛОД. ГАЩИЦЬ
УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР, ХІРУРГ
І АКУШЕР
690 S. 19 ST., NEWARK, N. J.
Tel.: Essex 3-5066
Урядові години: Від 1 до 3 попол.;
від 6 до 8 ввечір.
В неділі згідно з умовою.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ПАСЕРК Н. ДЖ. — Тов. ім. Івана Фривка повідомляє членів, що місячні збори відбудуться 18 липня, в 2 год. пополуни в галі церковній, 47 Говн Еве. Просимо членів прийти на означений час, бо наперед зазначу, що як буде так, як минулого місяця, що тільки прибули 3 жінчини і один чоловік, то я не буду сидіти й дивитися по стінах. За уряд: В. Сметана, пресд.; В. Бродський, секр.

ЧІНКАГО, ПЛ. — Місячні збори Тов. ім. Т. Шевченка, від 252, відбудуться в неділю, 18 липня, в год. 12:30 попол. в церковній галі, 1944 Ірі вул. Просимо всіх членів прийти на збори і вірвати свої вкладки, бо теперішній час не дозволяє збирати вкладки по хатах. — а3 уряд: І. Мегас, пресд.; І. Сивка, кас.; П. Хомин, рек. секр.; Д. Дукун, фін. секр.

БЕТЛЕГЕМ, ПА. — Збори Фр. св. Дмитрія, від 288, відбудуться в неділю, 18 липня, в годіні 3 пополуни. Пірний збори відбудуться в суботу, 24 липня, в 7 годіні ввечір. Будуть важкі справи до погодження, тому уряд просить членів прийти на збори. — За уряд: Ю. Загношій, пресд.; Д. Мушастий, кас.; А. Даннак, секр.

КІВЛЕНД, О. — Сестр. Н. З. П. Діви Марії, від 112, буде мати пірний збори в неділю, 18 липня, зараз по П. Божій, в школі парохійській. Просимо всіх членів прийти на ці збори і вислухати звіти з пірної праці наших урядників. На цих зборах будуть також головний радний з Ківленд п. Дмитро Шмагала і організатор У. Н. Союзу п. Дмитро Білевський. Просимо всіх членів прийти на час, бо будемо мати дуже важкі справи до погодження. — За уряд: Марія Лиска, пресд.; Катерина Габрієська, фін. секр.; Парані Ризуні, кас.; Доминіка Романович, рек. секр.

ОЛИФАНТ, ПА. — Бр. св. Кирила й Методія, від 86, повідомляє всіх своїх місячних і позамісячних членів, що пірний збори відбудуться в неділю, 18 липня, зараз по віданні, де значимо. Просимо всіх членів прийти на збори і вислухати пірний звіт контролю та взяти активну участь в нарадах для добра і розвитку нашого братства. — За уряд: Е. Сайкевич, пресд.; С. Федріко, кас.; П. Саламаха, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. П. — Бр. св. Йосифа, від 217, дає до відома своїх місячних і позамісячних членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 18 липня, в годіні 2 пополуни точно, в галі де значимо. Обов'язком є всіх членів бути прийнятими на зборах, бо важкі справи до вирішення. Уряд і контр. комісія дадуть звіт за минулі 6 місяців, що кожний член повинен вислухати. Членів, котрі ще не взяли своїх чеків відіданні, хай прийду й візьмуть, щоб секретар не перетримував. — А. Ядзга, пресд.; П. Пасіак, кас.; А. Іванів, секр.

ПРАЦЮВАТИ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЦЕ В ПЕРШІЙ МІРІ, ПРИЙДУВАННЯ ДО НЬОГО ЯКНАЙБІЛЬШЕ НОВИХ ЧЛЕНІВ.

ДІСТАНУТЬ ЗАЯТТЯ

ПОТРЕБНО ЧОЛОВІКА, що хоче навчитися бути Селудобя Пластик Roll Tenders. Не мусить бути горожанином. Постійна праця. Добра платня.

THE INSEL COMPANY,
Schuyler & Quincy Ave., Kearney,
Take No. 40 bus from Newark, N. J.

ПОТРЕБНО ЧОЛОВІКА ЗА СТОРОЖА. Мусить уміти читати й писати по англійськи. Добра робота. Постійна праця для старшого чоловіка. Мусить мати добрі рекомендації.

THE INSEL COMPANY,
Schuyler & Quincy Ave., Kearney,
Take No. 40 bus from Newark, N. J.

ПОТРЕБНО ЛАПСЕНСОВАНОГО ФАЕРМАНА до Coal Stoker and Oil. Не мусить бути горожанином. Добра платня. Постійна праця.

THE INSEL COMPANY,
Schuyler & Quincy Ave., Kearney.

ПІДПІРАЄТЕ БІЗНЕСМЕНІВ, ЩО ОГОЛОШУЮТЬСЯ В „СВОБОДІ“ А ТИМСАМИМ ПІДПІРАЄТЕ „СВОБОДУ“.

БОЛІНІГ

Рані на ногах, опухлі ноги, набряклі жали, болочі ноги, флебіт (запалення жил), напухлі або болочі коліна чи кісточки і ревматичні ноги успішно лікуємо новими європейськими методами без операції.

Лікує згрубіння литок і котилів. Офісові години: щоденно від 1 до 6 ввечір, в понеділки і четверги від 1 до 8:30 ввечір. Нема урядових годин у неділі.

Dr. L. A. VENLA
320 W. 86 St., New York City
Близько Бродвею.
ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СПЕЦІАЛІСТ.

ХОЧЕ ВИМІНЯТИ 4-Фунційний дим за лоти в New Market. N. J. Також Фарму за Дім. За повними інформаціями голосіться до канцелярії 137,43

STEPHEN D. SATZEWICH
32 E. 7th ST., NEW YORK CITY
Tel.: GRamercy 3-0713
За всіма вашими аскураційними потребами, а також фармами і хатами, які хочете продати, чи купити, вдайтесь до:

STEPHEN D. SATZEWICH

Купуйте Военні Бонди!

Даром пробка МІЛЕРТОН LAXATIVE

Тепер є небувала нігода для всіх, що терплять на недовоганні шлунака й випробували коштовні ліки й села, а не нілийні полєкші. Тим усім поручаємо спробувати даром Зела Мілертон, котріх не запарюється ні вариться, а споживається в натуральній формі. По житті прібкі переконайтесь, як skutочно діють в недовоганнях таких, як кааси шаунка, гази, нестравність, запір, брак апетиту, біль голови й інші недовоганні, котрі походять зо злого травлення. Щоби переконались, пишть по пробку.

Спеціальна Оферта по знижених цінах.

[ ] \$1.00 за 1 коробку Мілертону
[ ] \$1.50 за 2 коробки Мілертону
[ ] \$2.00 за 3 коробки Мілертону
Питайте за злілям Мілертон у вашій місцевій аптеці, а як там його не мають, то пишть до:

J. S. MILLER, Inc., Dept. U,
P. O. BOX 628, NEWARK, N. J.
Single package not sent C.O.D. Small postage stamps acceptable. Ці ціни важні лише при замовленні просто з головного офісу.

ПРИЯТЕЛІ

Ми переконались, що як тільки хтось має з нами до діла, зараз стається одним з наших багатьох приятелів.

Це діється тому, що ми обслуговуємо людей уже довгі роки і завжди стараємося, щоби зденати собі якнайбільше приятелів серед усіх тих, котрим ми даємо услугу.

STEPHEN J. LEWISIAK & SON
FUNERAL DIRECTORS
77 Morris St., Jersey City 34 E. 25th St., Bayonne
Phone: BErgen 4-5989 Phone: BAyonne 3-0540

Навіть Найбільше Хорі не Повонні Тратити Надію. — Можна Відзискати Здоров'я Також без Ліків і Операції

М. МАРЦЯРЕЛЛА, ІСТ ОРАНДЖ, Н. ДЖ.

Не маю досить слів, щоби виразити подяку д-р Мілерові в Ньюарку за вирятуння життя моєю синові. Хлопчина терпів на жовтучку і через довгий час оставив під опікою багатьох докторів, понато лічився в трьох знавих шпиталях. Був час, що кожного дня мав два або три рази кровоток і в протязі 5 місяців аділоказно йому три рази трансфузію крові. Остаточно вицувало моєму синові найбільше один рік життя. З рекомендації я довідався про д-ра Мілера.

Вже по першій візиті у д-ра Мілера я завважала у сина значне поліпшення, а в протязі трьох місяців кровотокі зовсім уступили. Природна метода д-ра Мілера, яка не послується ніякими ліками, зробила це, що в протязі 15 місяців мій тяжко скорхлий син прибрав на вазі 25 фунтів і тепер вже є зовсім здоров. Колиб хто мав які сумніви, я все готова дати всі висвітлення в цій мною описаній справі.

В завітрімій оголошенні буде подане письмо Франк Рудольф.

Є прямо неможливе проголосити всі письма від моїх бувших пацієнтів, які висказують мені свою вдячність і подяку за успішні результати моєї методи і старанної праці в їхніх недовоганнях. Це в ривній мірі відноситься до різноманітних хоріб і недовогань людського організму у всяких формах, провах і нєвах, як в недовоганнях шлунака і кишочку, ревматизму, болю в крижах, в ногах і руках, астми, тинжого відлику, колєння в грудях і плечах, в ослаблєнних зору, слуху і заворотах голови, недовоганні і ненормального тиснення крові з насильними надмірною біття серця і різних змінах на шкірі — такіе як всяких недовоганних і неправильностях, спеціально жінам властивих. Ці усі дуже численні письма подані на жадання будуть в офісі дані інтересованим — до особистого перегляду в формі, правно ствержений.

Dr. JOSEPH MILLER, D.C.Ph.C. 790 BROAD STREET,
Corner Market Street, NEWARK, N. J.
Години прийняття: Кожного дня від 9-ої рано до 6-ої ввечір.
В неділі і свята від 9. рано до 12:30 впол.
Телефон: Mitchell 2-0773.

ЗАХОРОНИ З ДЕРЕВА. Давніше „кранці“ на кораблях (по англійськи „Фендер“) для захорони корабля перед ударом з другим кораблем, причалом, тощо, роблено з плетінок, спроставжуваних зо Сходу. Нині в корабельних варстах в Америці роблять їх зо снового дерева, тісно звязаного дротяними шнурими.

ТАРЗАН, ч. 802. Таємничя стріла.

„Я не боюся“, Тарзан сказав спокійно; „бо духи моїх предків убють тебе, поки ти мене скалічиш“.

Але Мунджа міг думати тільки про нагороду, яку він мав дістати за вбиття Тарзана.

„I AM NOT AFRAID“, TARZAN SAID CALMLY; „FOR THE SPIRITS OF MY ANCESTORS WILL KILL YOU BEFORE YOU CAN HARM ME!“

BUT MUNJAH COULD THINK ONLY OF THE REWARD HE'D RECEIVE FOR KILLING TARZAN!

HIS KNIFE FLASHED IN THE FIRE-LIGHT AND SPED TOWARD THE JUNGLE LORD'S HEART.

Його ніж уже блиснув від огнища й гнав до серця Тарзана.

МИХАЙЛО НАСЕВИЧ
COR. FRANKLIN & BROWN STS.,
PHILADELPHIA, PA.
Tel. Market 1320.
ОБСЛУГА В ДЕНЬ І В НОЧІ

ПЕТРО ПРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

Занялась похоронним в Бронк, Бруклін, Нью-Йорк і околицях.
120 EAST 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel: ORchard 4-2868
BRANCH OFFICE & CHAPEL:
707 Prospect Avenue,
(COR. E. 185 St.)
BRONX, N. Y.
Tel. MItros 5-5577